

Sygn. akt ACa 843/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Marzena Konsek – Bitkowska (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Markiewicz

SO (del.) Paulina Asłanowicz

Protokolant: protokolant sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy ze skargi (...) Sp. z o.o. w O.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" s. k. w P.

o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. akt SA 10/14

postanawia:

odrzucić skargę.

Dorota Markiewicz Marzena Konsek – Bitkowska Paulina Asłanowicz

Sygn. akt IA Ca 843/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. SA 10/14, Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. zasądził od pozwanego (...),- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. kwotę 178.591,08 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 listopada 2013 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz zniósł wzajemnie koszty postępowania. Wyrok ten został następnie sprostowany w zakresie oznaczenia siedziby pozwanego, a postanowienie o sprostowaniu doręczone zostało pełnomocnikowi (...) sp. z o.o. w dniu 15 lutego 2016 r. (bezsporne).

(...) Spółka z o.o. wniosła skargę o uchylenie powyższego wyroku w części dotyczącej pkt 2 i 3 wyroku, tj. co do oddalenia powództwa w zakresie kwoty 294 726,63 zł oraz co do wzajemnego zniesienia kosztów postępowania. Skarga została przez skarżącą skierowana do Sądu Okręgowego w Warszawie, nadana w urzędzie pocztowym w dniu 10 marca 2016 r. (k. 56). Skarżący uważa bowiem, że w sprawie mają zastosowanie przepisy dotychczasowe, a nie przepisy znowelizowane ustawą z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów.

W dniu 24 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał postanowienie, w którym stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie. Odpis tego postanowienia doręczono zawodowemu pełnomocnikowi skarżącej spółki w dniu 4 kwietnia 2016 r. (k. 62 – dowód doręczenia), następnie wydane zostało w Sądzie Okręgowym zarządzenie o przeksięgowaniu opłaty od skargi, po czym w dniu 5 maja 2016 r. akta sprawy zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. Wprowadziła ona istotne zmiany do przepisów dotyczących postępowania polubownego, a szczególnie postępowania ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego.

Skarga taka dotychczas łączyła w sobie elementy pozwu i apelacji, przy czym Sąd Najwyższy stał na stanowisku, że dominujące znaczenie miały te pierwsze. Pogląd taki był uzasadniany w świetle dwuinstancyjności postępowania ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, a także z uwagi na ówczesne brzmienie poszczególnych przepisów. I tak art. 1207 § 1 i 2 k.p.c. nakazywał stosować do skargi odpowiednio przepisy art. 187 k.p.c. (a więc przepisy regulujące wymogi formalne pozwu), zaś do postępowania ze skargi - przepisy księgi pierwszej części pierwszej, o ile dalsze przepisy tytułu VII części piątej kodeksu postępowania cywilnego nie stanowiły inaczej.

Trzeba jednak zważyć, że wskazana wyżej ustawa nowelizacyjna przeddefiniowała charakter postępowania ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. Art. 1207 otrzymał brzmienie następujące:

"Art. 1207. § 1. Do skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego przepis art. 368 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeśli przepisy poniższe nie stanowią inaczej, do postępowania ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego przepisy o apelacji stosuje się odpowiednio."

W art. 1208 § 1 k.p.c. wskazano natomiast, że skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego wnosi się do sądu apelacyjnego, na obszarze którego znajduje się sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny, a w braku tej podstawy - do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Jednocześnie zmieniono termin na wniesienie skargi, który obecnie wynosi dwa miesiące, liczone od dnia doręczenia wyroku lub jeżeli strona wniosła o uzupełnienie, sprostowanie lub wykładnię wyroku - od dnia doręczenia przez sąd polubowny orzeczenia rozstrzygającego o tym wniosku. Do art. 1208 dodano także § 3, zgodnie z którym od wyroku wydanego w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego przysługuje skarga kasacyjna.

Zgodnie z art. 9 powyższej ustawy nowelizującej, do postępowań wszczętych na podstawie k.p.c. i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 r., z wyjątkiem art. 8, który wszedł w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (art. 13 ustawy).

Mając na względzie treść powyższych przepisów, należy zatem wskazać, że niniejsze postępowanie niewątpliwie powinno toczyć się według przepisów k.p.c. w wersji znowelizowanej. Pogląd strony skarżącej, jakoby toczyło się postępowanie wszczęte przed dniem 1 stycznia 2016 r., w tej dacie niezakończone, jest błędny. Skarżący zdaje się uważać, że postępowanie przed sądem polubownym oraz postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego są etapami jednego postępowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego takie stanowisko jest nieuprawnione. Postępowanie polubowne kończy się wydaniem wyroku lub postanowienia o umorzeniu postępowania (art. 1199 k.p.c.). Strona niezadowolona z wyniku postępowania polubownego może następnie zainicjować postępowanie sądowe, wnosząc skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego.

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów wprowadziła daleko idące zmiany właśnie do postępowania sądowego, przede wszystkim likwidując jego dwuinstancyjność. To do postępowania sądowego należy zatem odnieść art. 9 ustawy, który gwarantuje ciągłość stosowania dotychczasowym przepisów prawa procesowego w sprawach ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, które zostały wszczęte przed sądami powszechnymi przed dniem 1 stycznia 2016 r. Natomiast w sprawach, w których skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego wniesiono do sądu powszechnego po dniu 31 grudnia 2016 r., zastosowanie mają niewątpliwie przepisy nowe. Nie został bowiem w tym zakresie przewidziany wyjątek od zasady bezpośredniego działania nowej ustawy (np. przez wskazanie, że przepisy dotychczasowe będą

miały zastosowanie do postępowania sądowego dotyczącego wyroków sądów polubownych wydanych przed dniem 1 stycznia 2016 r.).

W orzecznictwie wyrażony został pogląd, że termin do wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest zachowany także wówczas, gdy w tym terminie skarga zostanie wniesiona do innego sądu niż ten, który byłby właściwy do rozpoznania sporu, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny. W wyroku SN z dnia 13 grudnia 1999 r., III CKN 478/98 (LEX nr 39177) wskazano, że: „Nie sposób skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego kwalifikować jako środka odwoławczego. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego i postępowanie wywołane wniesieniem tej skargi ma charakter szczególny. Łączy w sobie cechy nadzwyczajnego środka odwoławczego i swoiście rozumianego samodzielnego powództwa zmierzającego do ukształtowania prawa lub stosunku prawnego. Skarga ma bowiem zmienić sytuację prawną uregulowaną orzeczeniem sądu polubownego i zmierza do uchylenia prawomocnego wyroku tego sądu.”

To doprowadziło Sąd Najwyższy do konkluzji, że termin do wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego (ówcześnie art. 713 § 1 k.p.c.) jest zachowany także wówczas, gdy w tym terminie skarga zostanie wniesiona do innego sądu niż ten, który byłby właściwy do rozpoznania sporu, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny.

Powyższy pogląd Sądu Najwyższego uznawano jednak za kontrowersyjny jeszcze w poprzednim stanie prawnym. Podkreślano bowiem (Piotr Prus w: Manowska Małgorzata (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 506-1217, wyd. III), że skoro termin do wniesienia skargi jest terminem procesowym, od zachowania którego uzależnione jest jej rozpoznanie, to skierowanie skargi do niewłaściwego sądu nie powinno wywołać skutków prawnych, zwłaszcza jeżeli się przyjmie, że środek ten wykazuje więcej cech środka zaskarżenia niż pozwu.

Wydaje się, że w obecnym stanie prawnym odpadły te argumenty, na podstawie których Sąd Najwyższy we wskazanym orzeczeniu uznał, że w skardze o uchylenie wyroku sądu polubownego dominują elementy powództwa. Skarga w obecnym kształcie, zachowując swój odrębny charakter ze wszystkimi ograniczeniami, w szczególności dotyczącymi podstaw skargi, zbliżona jest do apelacji. W przekonaniu Sądu nie nosi ona obecnie cech powództwa, a w szczególności powództwa o ukształtowanie. W przypadku zasadności skargi sąd władny jest jedynie uchylić wyrok sądu polubownego, co nie powoduje jednak wygaśnięcia zapisu na sąd polubowny (art. 1211 k.p.c.) i nie powinno też być traktowane jako rozpoznanie merytoryczne sprawy poddanej pod osąd sądu polubownego. Stąd, gdyby pokusić się o porównania, to orzeczenie sądu apelacyjnego uwzględniającego skargę można by uznać za zbliżone raczej do wyroku uchylającego wyrok sądu I instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Orzeczenie sądu powszechnego niweczy skutki wyroku sądu polubownego, w przypadku stwierdzenia którejkolwiek z podstaw wskazanych w art. 1206 k.p.c., nie rozwiązuje ono jednakże zasadniczego sporu prawnego pomiędzy stronami, poddanego pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

Wychodząc z założenia, że w skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego ma obecnie charakter zbliżony do apelacji, czemu wyraz ustawodawca dał przede wszystkim w art. 1207 § 1 i 2 k.p.c., należało rozważyć, jakie skutki procesowe ma w obecnym stanie prawnym wniesienie skargi do sądu, który nie był funkcjonalnie (rzeczowo) właściwy do jej rozpoznania.

W zakresie zwykłych środków zaskarżenia (zażaleń i apelacji, a uprzednio rewizji) za utrwalony można uznać pogląd, że środek zaskarżenia wniesiony do sądu niewłaściwego nie jest uważany za wniesiony w terminie. W takim przypadku o terminowości jego wniesienia decyduje dzień, w którym został on nadany pocztą lub bezpośrednio przekazany przez sąd niewłaściwy sądowi właściwemu (tak m.in. postanowienia SN: z 23.11.2012r., I CZ 169/12, z 18 stycznia 2013 r., IV CZ 153/12, z 10.01.2007 r., V CZ 118/06, z 29.11.2001r., V CZ 232/01). Po zmianie z dniem 3 maja 2012 r. treści art. 369 k.p.c. przez dodanie § 3, termin do wniesienia apelacji uważa się za zachowany także wtedy, gdy przed jego upływem strona wniosła apelację do sądu drugiej instancji.

We wszystkich pozostałych przypadkach o terminowości wniesienia apelacji lub zażalenia, które strona przesłała do niewłaściwego sądu, decyduje dzień fizycznego przekazania pisma przez sąd niewłaściwy sądowi właściwemu (nadanie

pocztą lub przekazanie bezpośrednie). Te same zasady dotyczą także sprzeciwu oraz zarzutów od nakazu zapłaty i sprzeciwu od wyroku zaocznego.

Odmienne natomiast oceniona została przez Sąd Najwyższy kwestia wniesienia skargi na czynności komornika do niewłaściwego miejscowo sądu rejonowego (uchwała składu 7 sędziów z dnia 15 maja 2013 r., III CZP 91/12 oraz uchwała z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 73/14). Nie wydaje się jednak, aby wskazane dwie uchwały oznaczały także zmianę linii orzeczniczej w kwestii zachowania terminu do wniesienia apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, że skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego obecnie rozpoznawana jest z zastosowaniem przepisów o apelacji, na podstawie art. 1207 § 2 k.p.c., co - w ocenie Sądu - oznacza, że także kwestia dotrzymania terminu na wniesienie skargi powinna być oceniana z uwzględnieniem orzecznictwa odnoszącego się do kwestii wniesienia apelacji do sądu niewłaściwego.

Zważyć przy tym trzeba, że skarga została złożona do sądu okręgowego, który w obecnym stanie prawnym w ogóle nie jest uprawniony do rozpoznawania spraw tego rodzaju, ustanowiono bowiem właściwość rzeczową sądów apelacyjnych. Sąd Apelacyjny uznał zatem, że brak jest podstaw do przeprowadzenia analogii do stanów faktycznych, w jakich zapadły uchwały Sądu Najwyższego w sprawach III CZP 73/14, i III CZP 91/12, gdzie skargi na czynności komornika wpłynęły do sądów rejonowych niewłaściwych miejscowo, do których właściwości rzeczowej należy jednakże rozpatrywanie takich skarg.

Kierując się zatem wyżej wskazanymi poglądami orzecznictwa, Sąd Apelacyjny uznał, że o dochowaniu terminu na wniesienie skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, wniesionej do sądu powszechnego nieuprawnionego do rozpoznawania spraw tego rodzaju, przesądza dzień, w którym sąd nieuprawniony (nie posiadający właściwości rzeczowej) przekazał tę sprawę sądowi właściwemu.

W niniejszej sprawie nastąpiło to w dniu 5 maja 2016 r., zaś termin dwumiesięczny, liczony zgodnie z art. 1208 § 1 k.p.c. od dnia doręczenia pełnomocnikowi skarżącej odpisu postanowienia sądu polubownego w przedmiocie sprostowania wyroku, minął 15 kwietnia 2016 r.

Z tych względów skarga podlegała odrzuceniu na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 1207 § 2 k.p.c.

Dorota Markiewicz Marzena Konsek-Bitkowska Paulina Aslanowicz